

Beheerders van beleggingsinstellingen in beeld

Inzake de Wwft en Sw

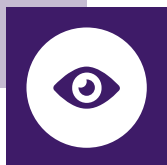

Lees verder

Inhoud

Samenvatting	3
01 Inleiding	4
02 Algemeen beeld	5
2.1 Vermogen in hoogrisicolanden en sectoren met verhoogd risico	5
2.2 Investerders	6
03 Risicobeoordeling en beleid	7
04 Cliëntenonderzoek	9
4.1 Cliëntenrisico	9
4.2 Uitbesteding	9
05 Transactiemonitoring en meldplicht	10
5.1 Melden van ongebruikelijke transacties	10
5.2 Hulpmiddelen bij het doen van transactiemonitoring	10
06 Sanctieregelgeving	11
07 Opleidingen	12
Appendix A - Hoogrisicolanden	13
Appendix B - Activacategorieën met een verhoogd risico	15

Samenvatting

De Autoriteit Financiële Markten (**AFM**) stuurt periodiek een vragenlijst naar beheerders van beleggingsinstellingen¹ (**beheerders**) om inzicht te krijgen in hoeverre zij de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (**Wwft**) en de Sanctiewet 1977 (**Sw**) naleven.

De AFM heeft in 2022 voor de vierde keer de vragenlijst Wwft en Sw naar de beheerders gestuurd. Deze vragenlijst heeft betrekking op 2021. Dit rapport is gebaseerd op de uitkomsten van deze uitvraag en is daarmee een vervolg op het rapport 'Poortwachters geportretteerd' uit 2021. In 2021 is geen vragenlijst naar de beheerders gestuurd.²

Beheerders dienen ervoor zorg te dragen dat de door hen beheerde beleggingsinstellingen of instellingen voor collectieve belegging in effecten (**ICBE's**) de bepalingen van de Wwft en Sw naleven. Voor de leesbaarheid wordt in dit document – als het gaat om de vraag welke partij bepaalde bepalingen van de Wwft en Sw naleeft – de term 'beheerder' gebruikt.

Op basis van de Wwft en Sw-vragenlijsten constateert de AFM dat de naleving van de Wwft en Sw door beheerders de afgelopen jaren is verbeterd op belangrijke onderdelen, zoals risicobeoordeling en beleid, het melden van ongebruikelijke transacties en opleidingen. In 2022 is de uitvraag door 703 beheerders ingevuld.

De uitvraag heeft een aantal specifieke inzichten over 2021 opgeleverd.

De belangrijkste hiervan zijn:

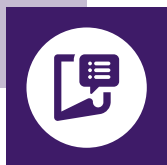
- Het totaal beheerd vermogen is toegenomen van €954 miljard naar €1.120 miljard.
- Het aantal beheerders met een AIFM-registratie is sterk toegenomen.
- Het overgrote deel van de beheerders neemt maatregelen om de risico's voor zijn beleggingsinstelling(en) voor witwassen vast te stellen en te beoordelen en heeft beleid om risico's op witwassen en terrorismefinanciering tegen te gaan. (+)
- Het aantal meldingen van ongebruikelijke transacties is toegenomen. (+) Sommige delen van transactiemonitoring lijken nog steeds niet adequaat. (-)
- Een groot deel van de medewerkers van beheerders volgt Wwft- en Sw-opleidingen. (+) Voor beleidsbepalers geldt dat minder dan de helft dit doet. (-)
- Een aanzienlijk deel van de beheerders screent niet op alle drie de relevante sanctielijsten. (-)

Slechts 11% van de beheerders genereert met hun transactiemonitoring alerts. Wel zijn zowel het aantal alerts als meldingen van ongebruikelijke transacties flink toegenomen. Beheerders kunnen verschillende hulpmiddelen toepassen om het monitoren van ongebruikelijke transacties verder te verbeteren.

Een beheerder dient haar relaties te screenen tegen de Nationale sanctielijst terrorisme, de EU-sanctielijst en de VN-sanctielijst. Hoewel het gebruik van de twee laatstgenoemde lijsten vorig jaar door beheerders is toegenomen, geldt dit niet voor het gebruik van de Nationale sanctielijst terrorisme. Van de beheerders geeft 68% aan de relaties te screenen tegen alle drie de relevante sanctielijsten. Gezien de aandacht in 2022 voor de sancties tegen Rusland, ligt het in de verwachting dat het gebruik van de lijsten in dat jaar verder is toegenomen.

1 De AFM verstaat onder beleggingsinstellingen zowel alternatieve beleggingsinstellingen als instellingen voor collectieve belegging in effecten. De periodieke vragenlijst wordt ook naar bijkantoren in Nederland van beheerders van beleggingsinstellingen gestuurd.

2 In verband met de overgang naar een andere data leverancier is er in 2021 geen vragenlijst naar de beheerders gestuurd.

01 Inleiding

De Wet op het financieel toezicht (**Wft**) kent twee afzonderlijke regimes voor beheerders van beleggingsinstellingen (**beheerders**): een op de AIFM-richtlijn gebaseerd regime voor beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen en een op de ICBE-richtlijnen gebaseerd regime voor beheerders van instellingen voor collectieve belegging in effecten (**ICBE's**). Voor beide regimes is de Autoriteit Financiële Markten (**AFM**) verantwoordelijk voor het doorlopend toezicht. Vergunninghoudende beheerders van beleggingsinstellingen dienen zich aan de Wft te houden en daarnaast vallen zowel vergunninghoudende als geregistreerde beheerders³ van beleggingsinstellingen onder de Wet ter voorkoming van witwassen en het financieren van terrorisme (**Wwft**) en de Sanctiewet 1977 (**Sw**).

Beheerders dienen ervoor zorg te dragen dat de door hun beheerde beleggingsinstellingen of ICBE's de bepalingen van de Wwft naleven. Voor de leesbaarheid wordt in dit document – als het gaat om de vraag welke partij bepaalde bepalingen van de Wwft en Sw naleeft – kortgezegd de term 'beheerder' gebruikt.

Om inzicht te krijgen in hoeverre beheerders de Wwft en Sw naleven, is in 2022 de vierde vragenlijst Wwft en Sw naar beheerders gestuurd. Reacties op deze (digitale) vragenlijst dienen als basis voor het inrichten van het risicogebaseerde toezicht van de AFM en op basis van de antwoorden op de vragenlijst wordt tevens een sector brede terugkoppeling gegeven. Omdat er in 2021 geen vragenlijst aan beheerders is toegestuurd, zien in dit rapport opgenomen vergelijkingen met eerdere jaren op statistieken op basis van de vragenlijst uit 2020.⁴

Het responspercentage op de uitvraag van 2022 was 95%. De AFM heeft niet-reagerende beheerders een waarschuwing gegeven en heeft geen noodzaak gezien voor verdere handhaving, zoals het opleggen van een last onder dwangsom.

Hieronder volgt een analyse van de antwoorden die op de Wwft en Sw-uitvraag zijn gegeven. Deze terugkoppeling aan de sector biedt inzicht in waar beheerders staan met betrekking tot hun poortwachtersfunctie en geeft daarmee richting aan een verdere verbetering van het functioneren van de financiële markten.

³ Zoals bedoeld in artikel 2:66a Wft.

⁴ In verband met de overgang naar een andere data leverancier is er in 2021 geen vragenlijst naar de beheerders gestuurd.

02 Algemeen beeld

De Wwft en Sw-uitvraag aan beheerders is in 2022 ingevuld door 703 beheerders. Van hen hebben er 71 aangegeven op peildatum 31 december 2021 geen beleggingsinstelling (meer) te beheren. De groep beheerders kan op basis van vergunning- en registratieplicht als volgt worden uiteengezet:

1. Beheerders met een AIFM-vergunning en zonder ICBE-vergunning (92 beheerders/13,1%).
2. Beheerders van een ICBE met een AIFM-vergunning (9 beheerders/1,3%).
3. Beheerders met een AIFM-registratie (587 beheerders/83,5%).
4. Beheerders van een ICBE zonder AIFM-vergunning (15 beheerders/2,1%).

De AFM ziet dat het aantal beheerders met een AIFM-registratie flink is gegroeid (+22%), van 480 in 2020 naar 587 in 2021.

Het door beheerders beheerd vermogen bedraagt in totaal zo'n €1,12 biljoen. Dit vermogen is gegroeid ten opzichte van 2020, toen was het totaal beheerd vermogen zo'n €954 miljard euro. Per type beheerder is het beheerd vermogen als volgt onder te verdelen:

1. Beheerders met een AIFM-vergunning en zonder ICBE-vergunning: €787,2 miljard.
2. Beheerders van een ICBE met een AIFM-vergunning: €303,9 miljard.
3. Beheerders met een AIFM-registratie: €22,4 miljard.
4. Beheerders van een ICBE zonder AIFM-vergunning: €6,4 miljard.

Het vermogen ligt vooral geconcentreerd bij de relatief kleine groep AIFM-vergunninghouders zonder ICBE-vergunning.⁵ Ook het aantal directe investeerders⁶ ligt relatief gezien hoog bij deze groep: er zijn ongeveer 126.967 directe investeerders vermeld bij de AIFM-vergunninghouder zonder ICBE-vergunning. Op het niveau van individuele beleggingsinstellingen is het beeld ten aanzien van directe investeerders als volgt:

1. Beheerders met een AIFM-vergunning en zonder ICBE-vergunning hebben gemiddeld 1.376 directe investeerders per instelling (2020: 1.967).
2. Beheerders van een ICBE met een AIFM-vergunning hebben gemiddeld 2.409 directe investeerders per instelling (2020: 2.054).
3. Beheerders met een AIFM-registratie hebben gemiddeld 36 directe investeerders per instelling (2020: 29).
4. Beheerders van een ICBE zonder AIFM-vergunning hebben gemiddeld 3.165 directe investeerders per instelling (2020: 2.080).

2.1 Vermogen in hoogrisicolanden en sectoren met verhoogd risico

Van het totale vermogen dat door beheerders wordt geïnvesteerd, is 14% belegd in activa die in verband worden gebracht met een verhoogd risico op witwassen en/of terrorismefinanciering. Van al het vermogen dat door beheerders is geïnvesteerd in risicovolle activa, is 96% belegd in vastgoed (2020: 96%).

⁵ Dit is deels gelegen in het feit dat een beheerder een vergunning dient aan te vragen indien het totaal aan beheerde activa:

i. groter is dan €500 miljoen, ingeval van een beheerder die fondsen beheert die de eerste vijf jaar closed-end zijn en geen gebruik maken van leverage;
of ii. groter is dan €100 miljoen.

⁶ Directe investeerders zijn zij die direct en zonder tussenkomst van bijvoorbeeld beleggingsondernemingen of banken deelnemingsrechten verwerven in één of meerdere beleggingsinstelling(en).

De overige 4% betreft investeringen in microfinanciering, virtuele valuta, olie, gas en delfstoffen. Een verwaarloosbaar klein percentage is geïnvesteerd in CO₂-emissierechten.

Van het totale vermogen dat door beheerders wordt geïnvesteerd, is 5% belegd in landen die in verband worden gebracht met een verhoogd risico op witwassen en/of terrorismefinanciering. Van de beheerders geeft 13% aan posities te hebben in één of meerdere landen die de AFM als hoogrisico bestempelt op basis van openbare landenlijsten (2020: 15%).

De waarde van de beleggingen in hoogrisicolanden van beheerders met een vergunning is zo'n €67,7 miljard. Dit is 6% van hun in totaal beheerd vermogen (2020: €61 miljard en 7%).

Voor de beheerders met een registratie is het bedrag dat in hoogrisicolanden wordt geïnvesteerd zo'n €552 miljoen en dit is ongeveer 2% van het in totaal door hen beheerde vermogen (2020: €600 miljoen en 4%).

China, de Kaaiman Eilanden en Rusland staan in de top-3 hoogrisicolanden waar het meeste in wordt geïnvesteerd door beheerders.⁷ Op 1 maart 2022 hebben alle beheerders met een mogelijke link met Rusland van de AFM een brief ontvangen waarin zij extra op de vereisten van de sanctieregelgeving werden gewezen. Er is toen medegedeeld dat als de sancties van de Europese Unie (EU)⁸ van toepassing zijn, de betreffende tegoeden en/of economische middelen moeten worden bevroren en er geen financiële diensten meer mogen worden verleend.

Zakelijke relaties in hoogrisicolanden kunnen een verhoogd risico op witwassen en/of terrorismefinanciering meebrengen. Bij een hoog risico op witwassen en/of terrorismefinanciering moet een verscherpt cliëntenonderzoek worden verricht.

2.2 Investeerders

Investeerders in beleggingsinstellingen kunnen worden onderverdeeld in directe en indirecte investeerders. Directe investeerders zijn zij die zonder tussenkomst van een derde partij (bijvoorbeeld een bank of beleggingsonderneming) deelnemingsrechten verwerven in een beleggingsinstelling en indirecte investeerders zijn zij die wél gebruik maken van dergelijke (derde) partijen om deelnemingsrechten te verwerven in een beleggingsinstelling.

Er zijn 24.231 rechtspersonen die direct investeren (2020: 18.047) en 162.747 natuurlijke personen (2020: 199.899). Het geïnvesteerde vermogen door de rechtspersonen is €997 miljard (2020: €776 miljard) en het geïnvesteerde vermogen door de natuurlijke personen is € 13,4 miljard (2020: €10,6 miljard).

⁷ Op basis van de data met peildatum 31 december 2021.

⁸ Zie voor alle EU-sancties de website www.sanctionsmap.eu, die een volledig overzicht geeft van EU-sancties.

03 Risicobeoordeling en beleid

Op grond van artikel 2b Wwft dienen instellingen over een risicobeoordeling ten aanzien van witwassen en terrorismefinanciering te beschikken, waarbij de maatregelen in verhouding dienen te staan tot de aard en omvang van de beleggingsinstelling.

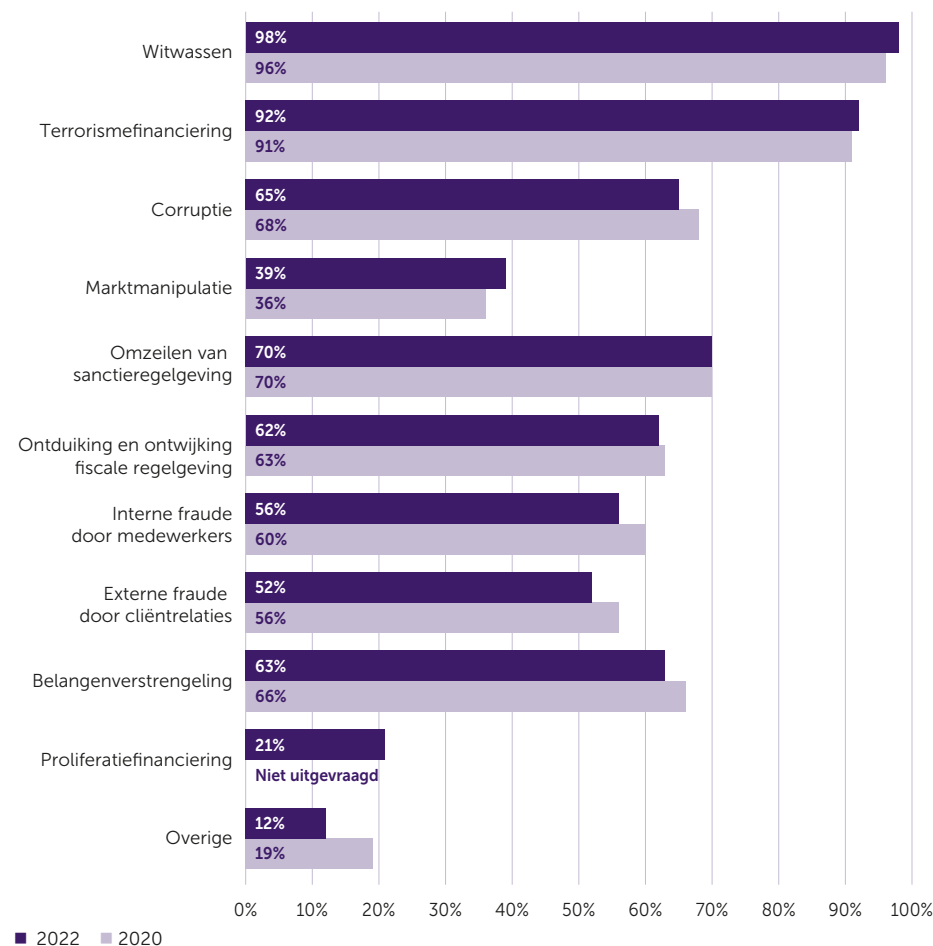
Sectorbreed heeft momenteel 98% van de beheerders maatregelen genomen om de risico's voor zijn beleggingsinstelling(en) voor witwassen vast te stellen en te beoordelen (2020: 96%). Van de beheerders die hebben aangegeven een risicobeoordeling te hebben, heeft 92% dit ook schriftelijk vastgelegd (2020: 91%). Het is wettelijk verplicht de resultaten van de risicobeoordeling vast te leggen, actueel te houden en desgevraagd aan de AFM te verstrekken.⁹

Vaak maakt de risicoanalyse op grond van de Wwft deel uit van de systematische integriteitsrisicoanalyse (**SIRA**) die op grond van artikel 17 van het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft (**BGfo**) reeds gemaakt moet worden. De integriteitsrisico's die worden meegenomen in de risicoanalyse door beheerders is te zien in Figuur 1.

Op grond van artikel 2c Wwft dienen beheerders over gedragslijnen, procedures en maatregelen te beschikken om de risico's op witwassen en financieren van terrorisme te beperken en effectief te beheersen, passend bij de aard en omvang van de beleggingsinstelling. Deze risico's zijn inzichtelijk gemaakt door de eigen risicoanalyse, maar ook de supranationale risicobeoordeling (**SNRA**) en nationale risicobeoordeling (**NRA**) dienen bij het beleid te worden betrokken.

Het algemene beeld op basis van de vragenlijst is dat vergunninghouders vaker dan beheerders met een registratie zich houden aan de verplichtingen van artikel 2c Wwft.

Figuur 1. De integriteitsrisico's die worden meegenomen in de risicoanalyse door beheerders.

⁹ Op basis van artikel 2b, derde lid, Wwft.

Sectorbreed heeft 85% (2020: 87%) van de beheerders beleid opgesteld om specifiek de Wwft na te leven. De uitkomsten van de eigen risicoanalyse zijn in 94% van de gevallen verwerkt in dit beleid, de procedures en/of maatregelen (2020: 92%).

Verder blijkt dat 81% van de beheerders (2020: 84%) beleid heeft voor de naleving van de sanctieregelgeving. Beheerders dienen op grond van artikel 2 Regeling toezicht Sanctiewet 1977 zulk beleid op stellen.

Het Wwft- en sanctieregelgevingsbeleid wordt goed ingekleed. De onderwerpen cliëntacceptatie, cliëntenrisicoclassificatie, cliëntenreview en beëindiging van de cliëntenrelatie zijn in bijna 100% van de gevallen opgenomen in het beleid van beheerders opgenomen.

Het onderwerp 'melden van ongebruikelijke transacties' is in 95% van de gevallen opgenomen in het beleid (2020: 91%). De onderwerpen 'screening in het kader van sanctieregelgeving' en 'transactiemonitoring' zijn in 95% (2020: 91%) en respectievelijk 93% (2020: 90%) van de gevallen in het beleid van de beheerder opgenomen.

04 Cliëntenonderzoek

4.1 Cliëntenrisico

In het kader van het Wwft-cliëntenonderzoek maakt 88% (2020: 87%) van de beheerders altijd een risicobeoordeling van haar beleggers. In 7% van de gevallen doen beheerders dit nooit (2020: 7%) en in 5% van de gevallen gebeurt dit soms (2020: 6%). Het opstellen van een risicobeoordeling van andere zakelijke relaties, niet zijnde beleggers, gebeurt minder vaak: in 52% van de gevallen gebeurt dit altijd (2020: 54%); in 35% van de gevallen gebeurt dit soms (2020: 34%) en in 13% van de gevallen gebeurt dit nooit (2020: 13%).

De verhoudingen in de vastgestelde risicoclassificaties van cliënten (laag, middel en hoog) is ten opzichte van 2020 grotendeels hetzelfde gebleven. Het enige opmerkelijke verschil is dat natuurlijke personen die niet woonachtig zijn in Nederland vaker worden geclassificeerd als middel-risico in plaats van laagrisico ten opzichte van 2020.

4.2 Uitbesteding

Een beheerder kan een deel van het cliëntenonderzoek laten verrichten door een derde, waaronder bijvoorbeeld de identificatie en verificatie van de identiteit van de (UBO's van de) cliënt. Beheerders dienen zich ervan te vergewissen dat de derde aan wie wordt uitbesteed adequate Wwft-procedures en maatregelen heeft en dat deze worden nageleefd. De beheerder die cliëntenonderzoek uitbesteedt, blijft zelf verantwoordelijk voor de voortdurende controle van haar cliënten en naleving van de wet.

Doordat het doorlopend monitoren van cliënten (artikel 3, tweede lid, onderdeel d, Wwft) niet in artikel 10, eerste lid, Wwft (uitbesteding) is opgenomen, mag een beheerder het doorlopend monitoren van cliënten niet aan een derde partij uitbesteden. Dat wil zeggen dat een beheerder het monitoren wel mag doen op

basis van de door een derde aangeleverde gegevens, maar zelf verantwoordelijk blijft voor de risicobeoordeling van de cliënt en zelf verantwoordelijk blijft voor het monitoren van transacties.

Van de beheerders geeft 29% aan in alle gevallen het cliëntenonderzoek aan een derde partij uit te besteden (2020: 24%). 10% van de beheerders besteedt het cliëntenonderzoek gedeeltelijk uit aan een derde partij (2020: 11%).

Indien de uitbesteding een structureel karakter heeft, is een beheerder verplicht om dit schriftelijk vast te leggen.¹⁰ Van de beheerders die hun cliëntenonderzoek (gedeeltelijk) uitbesteden geeft 86% aan dat er sprake is van een schriftelijke vastlegging van de uitbesteding (2020: 85%). Echter, in 7% van die gevallen worden de verplichtingen ten aanzien van naleving van de Wwft niet in een uitbestedingsovereenkomst vastgelegd (2020: 4%).

Beheerders die het cliëntenonderzoek uitbesteden, controleren in 65% van de gevallen minimaal één keer per jaar of de uitbesteding conform de Wwft is (2020: 67%). 28% controleert dit minder vaak dan een keer per jaar (2020: 24%) en 6% geeft aan dit nooit te controleren (2020: 9%).

Aan het uitbesteden van werkzaamheden zijn risico's verbonden die adequaat moeten worden beheerst. In geval van uitbesteding blijft de beheerder dan ook verantwoordelijk voor de beheersing van de risico's die verbonden zijn aan het gevoerde beleid en voor de naleving door de uitbestedingspartner van de regels gesteld bij of krachtens de Wft en de Wwft. Het is daarom van belang om bij de selectie van de uitbestedingspartner de nodige zorgvuldigheid in acht te nemen. Ook na het aangaan van de uitbestedingsrelatie is het van belang de uitvoering van werkzaamheden door de uitbestedingspartner goed te monitoren.

¹⁰ Artikel 10, tweede lid, Wwft

05 Transactiemonitoring en meldplicht

Het percentage van de beheerders dat zijn transactiemonitoring uitsluitend handmatig heeft ingericht is zo'n 50% (2020: 58%). Voor een groot deel van deze groep lijkt het - een aantal indicatoren in acht nemend - dat uitsluitend handmatige transactiemonitoring passend is.

Zo'n 2% heeft een systeem dat uitsluitend geautomatiseerd controleert en 35% maakt gebruik van een combinatie van handmatig en geautomatiseerd controleren (2020: 33%).

In totaal heeft 87% van de beheerders een systeem om transacties te monitoren (2020: 91%). In werkelijkheid is dit percentage waarschijnlijk hoger. Uit onderzoek van de AFM blijkt namelijk dat beheerders van closed-end fondsen wel (cliënt-) onderzoeken verrichten bij het inleggen van de beleggingsgelden door cliënten, de eventuele tussentijdse uitkeringen en de uitbetaling van de geïnvesteerde gelden aan het eind van de investeringsperiode, maar dit in de uitraag soms niet als transactiemonitoring definiëren. Voor de transacties die geïnitieerd zijn door de cliënt, controleert de beheerder in 78% van de gevallen deze transacties voorafgaand aan het moment dat zij worden verricht (2020: 81%). In 22% van de gevallen controleert de beheerder de transacties nadat ze zijn verricht.

5.1 Melden van ongebruikelijke transacties

In de analyse van 2020 was één van de bevindingen dat het proces van transactiemonitoring en melding effectiever plaats dient te vinden door beheerders. Hoewel het aantal alerts en meldingen van ongebruikelijke transacties flink is toegenomen, genereert nog altijd slechts 11% van de beheerders alerts. Deze beheerders hebben in de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 51.861 alerts gegene-reerd, waarvan er 226 als ongebruikelijke transactie zijn gemeld bij de FIU-NL.

Verder blijkt dat ongeveer de helft van de beheerders zich heeft geregistreerd bij FIU-NL. Een registratie bij de FIU-NL is pas verplicht wanneer er een melding van een ongebruikelijke transactie moet worden gemaakt. De AFM raadt echter aan om al voor het doen van een melding een FIU-registratie te hebben, zodat een ongebruikelijke transactie onverwijld kan worden gemeld bij de FIU-NL.

5.2 Hulpmiddelen bij het doen van transactiemonitoring

In 2020 was één van de bevindingen uit het thema-onderzoek naar transactie-monitoring dat beheerders over het algemeen weinig transactieprofielen opstelden voor cliënten.¹¹ Momenteel wordt er in 56% van de gevallen een dergelijk verwacht transactieprofiel opgesteld van de client door de beheerders (2020: 55%). Het opstellen van een verwacht transactieprofiel kan een hulpmiddel zijn bij het monitoren van transacties. Een ander hulpmiddel bij het monitoren van transacties kan het werken met referentiegroepen zijn en daaruit eventuele uitschieters detecteren.

Het regelmatig uitvoeren van een *feedbackloop* op het transactiemonitoringssysteem kan helpen de gebruikte *business rules* aan te scherpen door te kijken hoeveel false positives er uit de gegeneerde alerts voortkomen.

¹¹ [Transactiemonitoring door beleggingsinstellingen en -ondernemingen moet beter | april | AFM en Meeste beleggingsinstellingen nemen maatregelen tegen crimineel geld, transactiemonitoring verdient extra aandacht | oktober | AFM Professionals](#)

06 Sanctieregelgeving

Een beleggingsinstelling dient haar relaties te screenen tegen de Nationale sanctielijst terrorisme, de EU-sanctielijst en VN-sanctielijst.

Door de beheerders is het gebruik van de Nationale sanctielijst terrorisme is iets afgenomen: 78% van de beheerders screent de relaties tegen deze lijst, tegenover 79% in 2020. Het gebruik van de EU- en VN-sanctielijsten is wel toegenomen: naar 79% (2020: 75%), respectievelijk 70% (2020: 65%) van alle beheerders. Op basis van de vragenlijst blijkt ook hier dat het algemene beeld is dat vergunninghouders vaker aan de relevante sanctielijsten controleren dan beheerders met een registratie.

Op de Nationale sanctielijst terrorisme staan personen en organisaties die zijn betrokken bij terroristische activiteiten. Op de EU-sanctielijst kunnen instellingen zien van welke personen en entiteiten tegoeden bevroren dienen te worden op grond van in Nederland geldende financiële sanctieregelgeving. Eventuele verboden of restricties op het verlenen van financiële diensten gericht tegen bepaalde landen en gebieden zijn ook in de desbetreffende EU-verordening(en) te vinden. VN-sancties worden overgenomen door de EU. Het kost echter enige tijd voordat sancties opgelegd door de VN zijn opgenomen in de sanctielijsten van de EU, daarom moet een beheerder ook altijd zelf de sanctielijsten van de VN controleren.

Uit de uitvraag blijkt dat 68% van de beheerders vorig jaar gebruik maakte van alle drie hierboven genoemde sanctielijsten. Gezien de aandacht voor de sancties tegen Rusland in 2022, ligt het in de verwachting dat het gebruik van de lijsten dit jaar is toegenomen.

Een handig hulpmiddel is de website www.sanctionsmap.eu, die een volledig overzicht geeft van EU-sancties.

07 Opleidingen

In het rapport op basis van de 2020 uitvraag werd geconcludeerd dat er verbetering nodig was op het gebied van Wwft- en Sw-opleidingen. Uit de data van 2022 blijkt dat het op het gebied van opleidingen beter gaat dan toen: van de beheerders geeft 75% aan dat medewerkers een Wwft-opleiding intern dan wel extern kunnen volgen. 73% van de beheerders geeft aan dat hun medewerkers een Sw-opleiding intern dan wel extern kunnen volgen. In 2020 was dit 67% voor de Wwft en 65% voor de Sw.

Het is van belang dat ook de dagelijks beleidsbepalers – die belast zijn met de verantwoordelijkheid voor de naleving van de Wwft en Sw – voldoende opleidingen krijgen om hun (eind)verantwoordelijkheid te kunnen dragen. Op dit vlak is nog steeds verbetering nodig, zo blijkt. Wat betreft het volgen van Wwft- en Sw-opleidingen door dagelijkse beleidsbepalers waarvoor een opleiding verplicht is, gaat het maar iets beter ten opzichte van 2020: 44% van de dagelijkse beleidsbepalers heeft in 2022 een Wwft-opleiding gevolgd ten opzichte van 41% in 2020. Voor de Sw-opleiding heeft 39% van de dagelijkse beleidsbepalers een Sw-opleiding gevolgd, terwijl dit in 2020 38% was.

Appendix A - Hoogrisicolanden

Bij elke vragenlijst worden de hoogrisicolanden door de AFM geselecteerd door middel van het scoren van de landen in verschillende openbare landenlijsten. De AFM maakt hierbij gebruik van de volgende openbare landenlijsten: de sanctiekaart van de Europese Unie (EU)¹², de annex tot aanvulling van Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad¹³, de onder toezicht staande jurisdicties vanuit de FATF¹⁴, de EU-lijst voor belastingdoeleinden¹⁵, de Nederlandse regeling voor laagbelastende staten¹⁶, de corruptie index¹⁷ en de lijst van de OECD.¹⁸

Er zijn vijf landen die in 2022 als hoogrisico zijn aangemerkt, maar in 2020 niet. Dit zijn: Burkina Faso, Kuwait, Jordanië, de Filipijnen en Senegal.

¹² <https://www.sanctionsmap.eu/#/main?checked>

¹³ https://finance.ec.europa.eu/financial-crime/high-risk-third-countries-and-international-context-content-anti-money-laundering-and-countermeasures_en

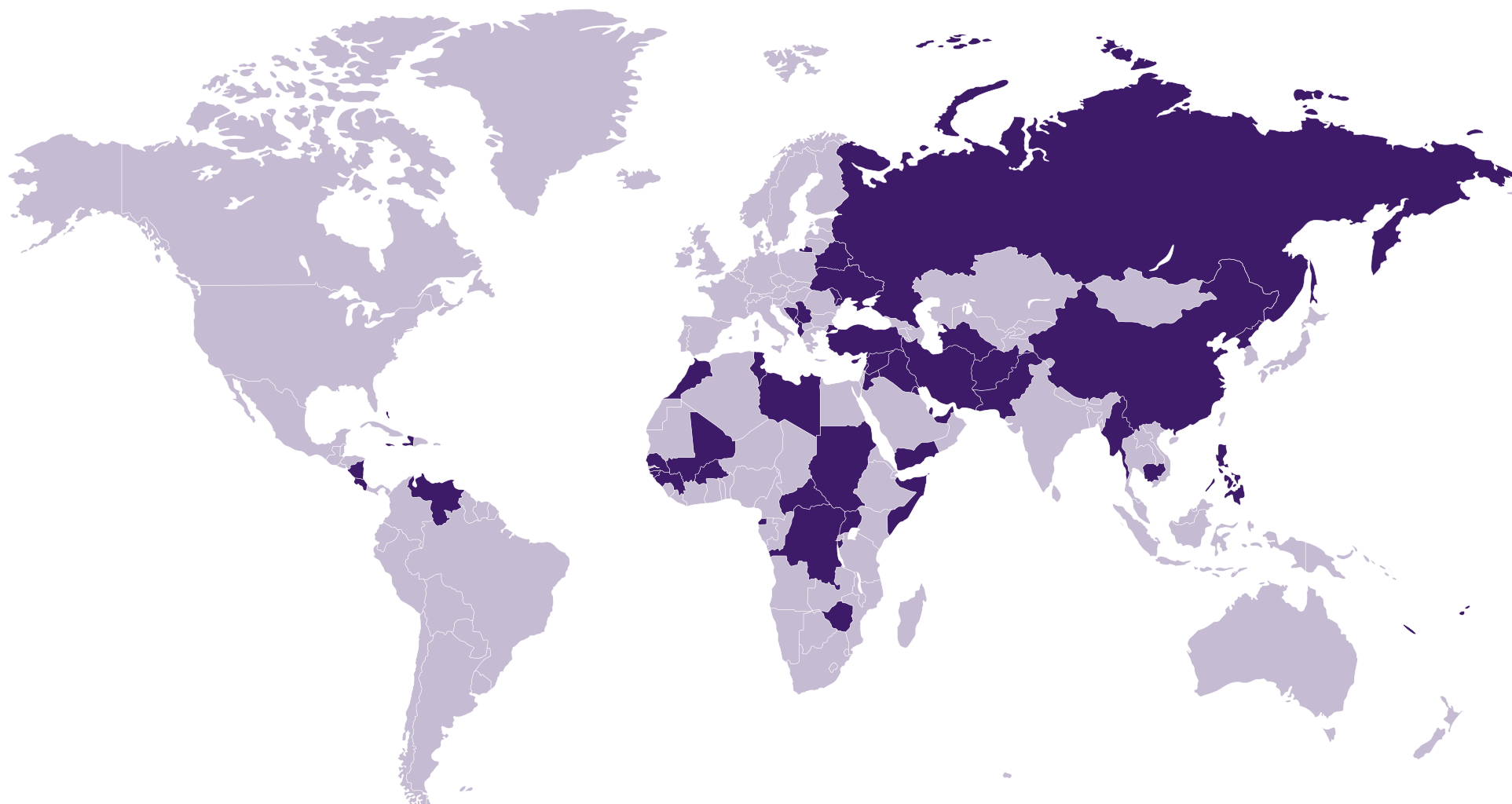
¹⁴ <https://www.fatf-gafi.org/countries/#other-monitored-jurisdictions>

¹⁵ https://taxation-customs.ec.europa.eu/common-eu-list-third-country-jurisdictions-tax-purposes_en#heading_3

¹⁶ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0041785/2022-01-01>

¹⁷ <https://www.transparency.org/>

¹⁸ <https://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/crs-implementation-and-assistance/residence-citizenship-by-investment/>

Appendix B - Activacategorieën met een verhoogd risico

De AFM-lijst van activacategorieën met een verhoogd risico op witwassen en/of terrorismefinanciering bestaat in de Wwft-uitvraag aan beheerders van beleggingsinstellingen 2022 uit de volgende categorieën:

- Virtuele valuta
- Beleggingsobjecten zoals paarden, teak, whisky, goud, wijn, etc.
- Kunst en/of antiek
- Vastgoed
- Microfinanciering
- CO2-emissierechten
- Olie, gas, delfstoffen

Deze categorieën zijn hetzelfde als in de uitvraag van 2020.

Heeft u vragen of opmerkingen over deze publicatie?

Stuur een e-mail naar: redactie@afm.nl

Autoriteit Financiële Markten

Postbus 11723 | 1001 GS Amsterdam

Telefoon

020 797 2000

www.afm.nl

Volg ons: →

De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten. Als onafhankelijke gedragstoezichthouder dragen wij bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland.

De tekst van deze publicatie is met zorg samengesteld en is informatief van aard. U kunt er geen rechten aan ontlelen. Door veranderende wet- en regelgeving op nationaal en internationaal niveau is het mogelijk dat de tekst niet actueel is op het moment dat u deze leest. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen – bijvoorbeeld geleden verlies of gederfde winst – ontstaan door of in verband met acties ondernomen naar aanleiding van deze tekst.

© Copyright AFM 2023